

Nr 6.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 20 december 1946 (nr 781) om kontroll å överlåtelse av vattenkraft.

Genom en den 9 januari 1953 dagtecknad proposition nr 23, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

**angående fortsatt giltighet av lagen den 20 december 1946 (nr 781)
om kontroll å överlåtelse av vattenkraft.**

Härigenom förordnas, att lagen den 20 december 1946 om kontroll å överlåtelse av vattenkraft, vilken enligt lag den 30 juni 1948 (nr 480) gäller till och med den 30 juni 1953 eller den tidigare dag Konungen bestämmer, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958 eller den tidigare dag Konungen bestämmer.

Innebörden av 1946 års kontrollag, m. m. Lagen infördes i syfte att förebygga spekulation i vattenkraft. Lagen stadgar, att den som mot vederlag förvärvar rätt till vattenkraft i strömfall, varur i dess helhet vid ändamålsenlig utbyggnad kan uttagas mer än 100 turbinhästkrafter vid normalt oregerat lågvatten, skall — i den mån Kungl. Maj:t därom förordnar — för kontroll av vederlagets skälighet ofördröjligen göra anmälan om förvärvet hos Kungl. Maj:t. I denna anmälan skall lämnas upplysning om vederlaget för vattenkraften eller — där vid förvärv av fastighet med tillhörande vattenkraft särskilt vederlag för vattenkraften ej bestämts — om hur stor del av vederlaget i dess helhet som anses belöpa på vattenkraften. Vidare skall tillhandahållas de handlingar och uppgifter, som erfordras för prövning av vederlagets skälighet. Om anmälan icke inkommer, äger Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, införskaffa erforderliga uppgifter. Finnes vederlaget för vattenkraften ej vara skäligt, äger Kungl. Maj:t eller myndighet, som nyss sagts, föreskriva den nedsättning som därav påkallas. Utfäst vederlag får ej givas eller mottagas innan skäligheten av vederlaget blivit prövad. Vid nedsättning av vederlaget äger överlåtaren fråntråda överlåtelseavtalet, därest han underrättar förvärvaren därom senast två månader efter erhållen del av nedsättningsbeslutet. De nu angiv-

na bestämmelserna rörande rätt till vattenkraft skall äga motsvarande tillämpning å aktie i bolag eller andel i handelsbolag eller förening, vars huvudsakliga tillgång utgöres av rätt till vattenkraft. Underlåtenhet att göra föreskriven anmälan, avgivande av medvetet oriktig uppgift vid anmälningskyldighetens fullgörande samt erläggande eller mottagande av vederlag, innan skäligheten därav prövats, eller av högre vederlag än som funnits skäligt straffas med dagsböter eller fängelse. Lagen äger icke tillämpning å förvärv från eller för kronan eller från konkursbo eller å exekutiv auktion.

Genom en särskild kungörelse har Kungl. Maj:t förordnat, att lagen skall äga tillämpning å förvärv efter den 15 november 1946 i Norrland eller Kopparbergs län, att anmälan skall ingivas eller insändas till kommunikationsdepartementet samt att vederbörande inskrivningsdomare ofördröjligen skall underrätta sagda departement om ansökningar om lagfart å fastighet, vartill hör rätt till vattenkraft, som avses i kungörelsen, samt om ansökningar om inteckning till säkerhet för dylik rätt.

Beträffande gällande bestämmelser av intresse i förevarande sammanhang får utskottet i övrigt hänvisa till propositionen (s. 3—5).

Promemoria med förslag om fortsatt giltighet av 1946 års lag. Inom justitiedepartementet har upprättats en den 10 oktober 1952 dagtecknad promemoria angående fortsatt giltighet av 1946 års lag. I promemorian framhålles, att lagen inginge såsom ett led i ett flertal olika åtgärder med syfte att effektivt förhindra spekulation i vattenkraft. Dylika åtgärder vore alltjämt behöfliga, även om största delen av den utbyggnadsvärda vattenkraften numera befunne sig i statens hand eller på andra fasta händer. De skärpta bestämmelserna rörande beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av strömfall eller rättighet till vattenkraft, vilka genomförts vid 1951 års riksdag, gjorde icke lagen överflödig. Lagen syntes därför från och med den 1 juli 1953 böra förlängas under ytterligare en femårsperiod eller alltså till och med den 30 juni 1958.

Yttranden över promemorian. Över promemorian med därvid fogat lagförslag har efter remiss yttranden avgivits av kammarkollegiet, vattenfallsstyrelsen, riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, svenska vattenkraftföreningen och Sveriges lantbruksförbund.

Det i promemorian framlagda förslaget om förlängning av giltighetstiden för 1946 års lag tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga de hörda remissinstanserna med undantag av riksförbundet landsbygdens folk.

I fråga om det närmare innehållet i remissyttrandena får utskottet hänvisa till propositionen (s. 6—7).

Departementschefens anförande i propositionen. *Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg*, har i propositionen anförut följande: »Efter tillkomsten av 1946 års lag om kontroll å överlåtelse av vattenkraft har möj-

ligheterna till spekulation i strömfall och kraft blivit minskade även genom andra statliga åtgärder. Handeln med dessa utomordentligt viktiga naturtillgångar bör dock fortfarande hållas under uppsikt. Jag vill därför i överensstämmelse med det i promemorian framlagda förslaget, vilket vunnit anslutning i nästan alla remissyttrandena, förorda att lagens giltighetstid förlänges ytterligare fem år eller till och med den 30 juni 1958. Liksom hittills bör dock Kungl. Maj:t ha befogenhet att förordna om upphävande av lagen vid en tidigare tidpunkt.

Erfarenheterna av lagens tillämpning synes ej ha givit anledning att föreslå några ändringar i dess utformning.»

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 12 februari 1953.

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Osvald, Nils A. Larsson, Lars Andersson, Ebbe Ohlsson, Sten, William Ohlsson och Georg Carlsson;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp, Levin, Utbult, Nestrup, Andersson i Ryggestad, Hansson i Skegrie, Persson i Tandö och Munktell.

Reservation

av herrar *Ebbe Ohlsson* och *Munktell*, vilka ansett

dels att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Den ifrågavarande lagen synes icke längre fylla något syfte. Väl anser utskottet, att en spekulation i vattenkraft, som har till syfte att inhösta mellanhandsvinst, är skadlig. Enligt vad som upplysts har emellertid under de sju år, som lagen varit i kraft, nedsättning av vederlaget endast i tre fall

förekommit. I den till grund för propositionen liggande inom justitiedepartementet upprättade promemorian anföres ej heller några egentliga skäl varför lagen fortfarande borde äga giltighet. Utskottet vill även framhålla, att särskilt genom 1948 års ändringar i vattenlagen samt genom 1951 års skärpta bestämmelser rörande beskattning av realisationsvinst vid försäljning av strömfall eller rättighet till vattenkraft möjlighet till spekulation i vattenkraft i större omfattning numera knappast kan förekomma. Därtill kommer att numera den på fria händer befintliga vattenkraften endast utgör en ringa del, av en av remissinstanserna uppskattad till mindre än 5 procent. Utskottet anser därför en förlängning av lagen vara onödig.»

dels ock att utskottet i följd härav bort hemställa
att förevarande proposition måtte av riksdagen avslås.